

ge varighed på opgørelsesdagen. Da det gælder både 1978-tallene og de senere tal, er de dog umiddelbart sammenlignelige, og der er ikke tvivl om *udviklingstendensen*, kun om det absolutte omfang af langtidisolationer.

Dette får man et bedre indtryk af ved kvartalsopgørelserne over *afsluttede* isolationsanbringelser (tabel 3). Billedet er ikke korrekt, fordi det af opgørelsesmæssige grunde undervægtter langtidisolationerne, men dog nogenlunde. Her findes desværre ikke nogen sammenlignelig opgørelse fra tiden før 1978-reformen. Tiden *efter* viser imidlertid en meget kraftig stigning i antallet af både kortvarige og langvarige isolationer. På de 5 kvartaler, opgørelsen spænder over, således stigninger på 48 pct., 66 pct. og 70 pct. for henholdsvis isolationer op til 2 uger, over 2 uger og over 4 uger.

Bortset fra, at den rutinemæssige korttidisolation af *alle* nyindsatte er afskaffet, har dommerne altså ikke vist sig mere tilbageholdende ved anvendelse af isolationsanbringelse, end politiet tidligere var.

Det mest alarmerende ved den første af undersøgelserne er slet ikke kommet med i tabellerne i bilag 6. Undersøgelsen viste klart, at domstolene ikke havde sikret sig, at isolationen ophørte, når begrundelsen for den udløb! Dette var endda ikke undtagelsen, men reglen. Kun 29 pct. af dem, der var isoleret i mere end 2 uger, fik isolationen ophævet senest 7 dage *efter* at efterforskningen var afsluttet. Og for de særligt belastende langtidisolationer var forholdet det, at *for alle isolationer over 2 måneders varighed lå i gennemsnit mere end halvdelen af isolationstiden efter det tidspunkt, hvor efterforskningen var afsluttet!* Med andre ord: man sad i gennemsnit isoleret mere end dobbelt så længe, som efterforskningen varede. F.eks. havde gruppen med fra 5 til 6 måneders isolation gennemsnitlig 168 dage, hvoraf de 116 dage lå *efter* at efterforskningen var ophørt.

I betragtning af, at begrundelsen for isolation i næsten alle tilfælde er risikoen for, at den pågældende skal modvirke efterforskningen, er det vanskeligt at opfatte denne praksis som andet end ren og skær tilståelsesarrest, og flytningen af isolationsbeslutningen fra politiet til domstolene kan heller ikke på dette punkt siges at have opfyldt de angiveligt tilstræbte retssikkerhedsmæssige hensigter.

(Det har desværre ikke været muligt at følge

udviklingen på *disse* områder, da de to senere opgørelser ikke redegjorde for isolationstidens placering i forhold til tidspunktet for efterforskningens afslutning. Det er grunden til, at disse forhold ikke er belyst i tabelmaterialet, bilag 6.)

Dertil kommer, at justitsministeriet insisterer på, at det har ret til vilkårlig forlængelse af en isolationsanbringelse efter at domstolen har besluttet dens ophør! (bilag 7).

De praktiske hensyn og omstændigheder

De praktiske omstændigheder, justitsministeriet påberåber sig som begrundelse for at opretholde isolation af indsatte efter at isolationen retligt er ophævet af domstolene, er især bygningsmæssige forhold. Ved isolationshøringen i København i maj 1979 blev det oplyst, at det kræver ombygninger for ca. 70 mio kr. at indrette det københavnske fængselsvæsen således, at totalisolationen helt kan undgås.

Det er altså *bekvemmelighedshensyn* (i bredeste forstand), som »nødvendiggør« anvendelsen af fuldstændig isolation. I betragtning af de følgerikninger, isolationsanbringelse kan have for de pågældende, kan økonomiske og andre bekvemmelighedshensyn ikke veje tungere end disse følgerikninger.

Gammel praksis

Det er i diskussionen blevet anført – især fra ledende politifolks, men også fra enkelte dommers side – at det næppe kunne være så alvorligt med disse isolationer, for indtil for kun et par årtier siden foregik jo praktisk taget alle korterevarende afsoninger under vilkår, der ligner isolation. Det er også blevet sagt – mest af politikere som undskyldning for, at de ikke har foretaget sig noget – at der indtil for nylig overhovedet ikke var nogen, som interesserede sig for eller udtrykte betænkelighed ved isolationsanbringelse.

Til det første er at sige, at man intet ved om, hvor store skadevirkninger den tidligere almindelige afsoningsform i isolation har medført. Men ingen vil vel påstå, at de indsatte normalt efter afsoningen vendte tilbage som velfungerende og harmoniske samfundsborgere.

Til det andet skal vi nøjes med at henvise til, hvad en daværende politiker udtalte om isolationsanbringelse allerede for 85 år siden (bilag 8).